

СИСТЕМНІ ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

А. М. Вергун, аспірант
Київський національний університет технологій та дизайну

Легка промисловість є однією з провідних галузей світової економіки, яка формує значну частку державного бюджету, сприяє забезпеченню зайнятості населення, підвищенню рівня життя та зниженню соціальної напруги.

Легка промисловість України є невід'ємною складовою національної економіки, яка зазнає впливу загальних циклів економічного розвитку, маючи при цьому власні фази підйому, кризи та застою. Слід зазначити, що за роки незалежності легка промисловість України зазнала значної трансформації, а підприємства галузі – реорганізації, наслідком цього стало те, що практично всі підприємства легкої промисловості приватизовані (підприємств державної форми власності лише 1 % від загальної кількості).

Аналіз тенденцій розвитку легкої промисловості України показав, що з середини 90-х років ХХ ст. стан легкої промисловості незмінно оцінювався як критичний, оскільки, галузь, опинившись поза сферою уваги і підтримки держави, стала втрачати обсяги виробництва, знижувати темпи освоєння нових прогресивних технологій та ступінь оновлення продукції, реалізовувати наявне і завезене в країну технологічне обладнання з Туреччини і Китаю, де, в свою чергу, починався стрімкий розвиток легкої промисловості. Виживати в таких умовах підприємствам галузі було дуже важко, внаслідок чого почалися масові банкрутства та ліквідація підприємств.

В умовах жорсткої ринкової конкуренції, забезпечення фінансової безпеки підприємств легкої промисловості стає можливим при досягненні суб'єктом господарювання на різних етапах діяльності таких фінансових результатів, які б, з одного боку, забезпечували його фінансову стійкість, і, водночас, сприяли реалізації стратегічних завдань підприємства. Ситуація, в якій опинилися підприємства легкої промисловості у процесі становлення ринкових відносин, була характерною для більшості промислових підприємств України.

Нестабільний та стрибкоподібний розвиток легкої промисловості України, як в динаміці, так і структурою виробництва, зумовлений різними кон'юнктурними чинниками, і в першу чергу модою. На тлі погіршення фінансових результатів діяльності, досить проблемним залишається і розбалансування платіжних відносин між суб'єктами, яке становить одну із головних загроз фінансовій безпеці підприємств і держави в цілому.

Аналіз сучасного стану легкої промисловості України показав, що основними системними проблемами, що визначають рівень загроз небезпек, в тому числі у фінансовій сфері, є:

- технічна та технологічна відсталість підприємств легкої промисловості в порівнянні із зарубіжними країнами, що призводить до високої матеріаломісткості, енергоємності та трудомісткості виробництва;

- низький рівень інноваційної та інвестиційної діяльності галузі, що виражається в слабкій конкурентоспроможності вітчизняних товарів, в низькій частці «ноу-хау» та інноваційної продукції в обсязі продажів на вітчизняному та світовому ринках;

- висока частка імпортованих товарів, що є причиною посилення стратегічної і товарної залежності держави від зарубіжних країн;

- відсутність цивілізованого ринку споживчих товарів, яке виражається в загостренні конкуренції на внутрішньому ринку між українськими та іноземними товаровиробниками;

- соціальна та кадрова проблема, що виявляється в дефіциті висококваліфікованих фахівців, управлінських кадрів, основних і допоміжних робітників по всіх технологічних переділах.

Виникнення системних проблем в галузі обумовлено внутрішньо- та зовнішньогалузевими причинами. Вони пов'язані як з діяльністю підприємств легкої промисловості, так і з інституційними перетвореннями й змінами в національній економіці, що відбуваються у сфері законодавчої та зовнішньоекономічної політики країни, а також із змінами в світовій економіці.

Крім того, всі перераховані вище проблеми ускладнюються впливом

світової фінансової кризи. В умовах кризи легка промисловість, як ніхто, починає відчувати на собі його дії. Навіть ті підприємства, які за останні роки домоглися позитивних результатів в інноваційному розвитку, приділяючи значну увагу модернізації виробництва, скоротили і продовжать скорочувати в найближчі роки обсяги виробництва і відмовлятися від довгострокових вкладень.

Проблема відсутності якісної сировини, низька інноваційна та інвестиційна активність, відсутність державної підтримки, високе податкове навантаження та інші фактори не дозволяють підприємствам ефективно функціонувати та підтримувати належний рівень фінансової безпеки.

Оскільки факторів, що впливають на діяльність підприємства, доволі багато, дія одного фактора може викликати вплив інших, їх поява і зміна має рухливий, непередбачуваний і досить бурхливий характер.

Збільшення кількості факторів ризику в сучасних умовах господарювання підприємства і потреба в нівелюванні впливу різноманітних зовнішніх і внутрішніх загроз для його функціонування обумовлюють необхідність формування системи забезпечення фінансової безпеки, одним з головних елементів якої є механізм оцінки рівня фінансової безпеки.

Основною метою оцінки рівня фінансової безпеки вважаємо отримання об'єктивної інформації про певні аспекти діяльності суб'єктів фінансової безпеки, а саме: стан реалізації їх фінансових інтересів, ступінь задоволення фінансових потреб, рівень досягнення або втрати граничної позначки визначених індикаторів, з'ясування причин виявлених відхилень.

Важливою цільовою спрямованістю системи фінансової безпеки підприємства повинно бути створення необхідних фінансових передумов стійкого зростання підприємства в поточному і перспективному періодах.